

“inan” ile ilgili yeni bir hititçe tablet parçası

Rukiye Akdoğan (Ankara)*

AnAr 9251 nolu tablet parçası, Boğazköy’de bulunmuş olup, Anadolu Medeniyetleri Müzesi Müzesi tarafından 1932 yılında kazı dışı yollardan tablet arşivine kazandırılmıştır.

AnAr 9251

Kiremit hamurlu, yazılı yüzeyler açık kahve renkli olup, tabletin sol orta kısmına ait bir parçadır. Sol kenar korunmuştur.

Ölçüleri: u.: 7,6 cm. g.: 6 cm. k.: 3 cm.

Öy.

x+1 ^UUZU^U x[-
2' ^UUZU^U g[e-en-zu

3' DUMU.LÚ.U₁₉.LU x[-

4' ~~h~~u-u-ka-al-^Uli^U [

5' nu-za a-ar-aš nu tu-x[

6' nu-za ki-i i-na-an SAG. ^UDU^U [

7' nu-za nam-ma DUMU.LÚ.U₁₉.LU tu-x[

8' ^UUL tar-aḫ-zi nu i-ja-u-ṽa-

9' [-]x ne-e-pí-ša x[-]x[

10' [^dKam-r]u-še-pa i-n[i]-ṽa ku-it x-[-

11' [-]x-ta-ar-ša-aš ^dLAMMA-aš[

12' [-]aš ti-i-e[-

13' [-]x la-la-an x[-

14' [-]ḫa-nu-ṽa[a] x[-

* Dr. Rukiye Akdoğan, Hititolog, Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Ankara.

15' [-]x[

Ay.

x+1 [-]x x[-

2' *pa-id-du-ya-aš* [

3' ^{GIŠ}*hu-u-la-a-* [^{li}]

4' *pa-id-du-ya-aš* [

5' *šu-up-pa-a-eš* ^{GIŠ}x[-

6' A-NA Ú.SAL-kán x[-

7' KASKAL-ša-aš ar-tar-*t*[i-

8' UR.MAH^{HI.A} a-la-lu[

9' GU₄ UDU ANŠE.KUR.RA AN[ŠE

10' DUMU.LÚ.U₁₉.LU-*ja* {silinti} x[-

11' *ma-a-aḥ-ḥa-an e-eš-t*[a

12' *hu-u-uk-ki-iš-ká*[n-zi

13' *hu-uk-ki-i*[š-

14' DUMU. [LÚ] [U₁₉.LU

Ön Yüze Ait Yorumlar:

Öy. 2': ^{Uzu}*genzu-* olarak tamamlamayı uygun bulduğumuz bu uzuv için J. Friedrich, HW (1952) s. 107'de, "rahim; cinsel organlar" anlamını vermiştir.

genzu- için J. Puhvel, HED Vol. 4 (1997) s. 154'de, "(lower) abdomen, lap" ve S. Alp, Anatolia II (1957) s. 5'de, "Schoß; (weibliches) Geschlechtsorgan" tercümelerini yapmışlardır.

Öy. 3': DUMU.LÚ.U₁₉.LU "insanoğlu"¹ anlamındaki kelimenin, metnimizin Öy. 7', Ay. 10'. satırlarında da yer aldığını görmekteyiz.

H.M. Kümmel, StBoT 3 (1967) s. 117'de bu kelime ile ilgili şu açıklamaları yapmaktadır: "KUB 7.54 I 2 vd.'da, açıkça salgın hastalığa uğranıldığı anlatılır: *ma-a-an-kán ŠÀ KARAŠ^{HI.A} ÚŠ-an ki-ša-ri* (3) UN^{MEŠ}-tar ANŠE.KUR.RA^{HI.A} GU₄^{HI.A} KALA.GA-za *ak-kiš-kat-ta-ri* "eğer ordugâhta salgın olursa (ve) halk, atlar, sığırlar ziyadesiyle ölürse". Burada anlatılmak istenen, DUMU.LÚ.U₁₉.LU "insanoğlu, insan"dır (krş. KUB 36.16, 18' DUMU.LÚ.U₁₉.LU-an = DUMU.LÚ.U₁₉.LU^{UT-TI} KUB 33.103 II 10)."

1 J. Friedrich, HW, 1952, s. 269.

Öy. 4’: *ḫu-u-ka-al-⁷li⁷* [, şimdiye kadar sadece burada belgelenen bu kelimenin anlamı konusunda, metin yerinin kırık olması nedeni ile şimdilik herhangi bir yorumda bulunamıyoruz.

Öy. 5’: *a-ar-aš, ar-/er-* “ulaşmak, varmak”² anlamına gelen fiilin Prt. 3 Sg. halidir. Bu satırın tercümesi şöyledir: “Ulaştı ve ...[”.

Öy. 6’: *i-na-an* SAG.DU[, *inan-* için J. Friedrich, HW 2. Erg. (1961) s. 13’de “Krankheit, Leiden” (Idgr. GIG-*an*) anlamını vermiştir. J. Tischler, HEG Lief. 2 (1978) s. 358’de ise şu açıklamaları bulmaktayız: “(belirli bir hastalık)”; J. Rost, THeth 2 (1972) s. 56 vd.’da bir akıl hastalığı olduğunu düşünüyor, ancak bunun için bir kanıt yoktur (Oettinger, StBoT 22 (1976) 29); krş. KUB 44.61 I 1 (*i-na-na-aš ša-a-d[a-ar-aš]* “*inan* (ve) *šatar* (hastalığı)), orada boyun hastalığı (?) *šatar* ile birlikte yer almaktadır, bkz. Burde, StBoT 19, 1974, 18, 20 vd.”. J. Puhvel, HED Vol. 2 (1984) s. 365 vd.’da, *inan-* ile ilgili olarak “sickness, illness, disease, ailment” (hastalık, illet, rahatsızlık) anlamlarını vermiştir ve devamında, KUB 7.1 I 3. satırdaki, *inanaš* ^dUTU-un “hastalığın güneş tanrısı” örneğini sunmuştur³. J. Puhvel, a.g.e. s. 366’da, *inan-*’ın genel olarak hastalık anlamından ziyade, vücudun belirli bir uzvunun hastalığını belirtmek amacı ile kullanıldığını açıklamaktadır.

S. Alp, Anatolia II (1957) s. 39 d.not 43’de, vücut organlarının isimleri hakkındaki bir metin olan KUB 9.4 I’de, *inan-* ile satır 22 vd. GIG-*an*’ın birbirlerinin yerine kullanıldığını; buna göre de GIG-*an*’ın okunuşlarından birinin *inan* olabileceğini ve *inan-*’ın belli hastalık adı olmadığını, bilâkis genel “hastalık; acı, ıstırap” anlamına geldiğini; *inan*’ın çeşitli vücut organlarında, genel bir isim için kullanıldığını açıklamaktadır.

S. Alp, a.g.e. s. 38 vd.’da vücut organlarının isimleri hakkındaki söz konusu metinde *inan-*’ı “hastalık” olarak tercüme ettiğini görüyoruz:

KUB 9.4 I

18 A-NA XII ^{UZU}ÚR ^{HIA}-ja-aš-ši-kán ḫa-an-da-nu-un
19 ki-nu-na ka-a-[š]a (?) ŠA UD[U.ŠI]R ḫa-ap-pí-iš-na-an[-t]e-eš
20 ke-e-el ŠA DUM[U.L]Ú.U₁₉.LU ḫa-ap-pí-iš-na-aš
21 i-na-an ú-e-ṭ[(a)-a]g-ga-an-zi

22 SAG.DU-iš-kán S[AG.D]U-aš GIG-*an* kar-ap-zi

18 Onun 12 organının üzerine onu koydum.

19 Şimdi, bak, koçun organları,

20 bu insanoğlunun organlarının

2 Bkz. J. Tischler, HEG Lief. 1, 1977, s. 48.

3 KUB 7.1 I. sütunun transkripsiyon ve tercümesi için bkz. H. Kronasser, Die Sprache 7 (1961), s. 142 vd.

21 hastalığını isteyecekler.

22 Baş, başın hastalığını ortadan kaldıracak.

Asker yemini ile ilgili ve J. Friedrich'in⁴ işlediği KBo 6.34 I 38. satırda “*na-aš-kán i-na-na-aš še-er ar-ḫa pár-ši-ja-ad-da-ru*” şeklinde belgelenmiştir. J. Friedrich, *inan-* kelimesini açıkladığı a.g.e. s. 17'de, hastalık adı olarak bilindiğinden bahseder.

KBo 23.4 + KUB 33.66 + KBo 40.333 nolu metnin, Öy. I 5'-9' satırlar arasında; büyü beyinin, *tarpi-* cinini⁵, *parninka*'yı, kanı, *ḫapanzi*'yi, kızıl(lığı), göz akıntısını, gözlerin hastalığını, cerahatı, göz dumanını, ak beneği alması istenmektedir. Son olarak da, 9'. satırda “... *i-na-an da-a-ú*” (hastalığı al!) ifadesi yer almaktadır. Bu negatif şeyler ortadan kaldırılır, kara toprağa gömülür⁶.

N. Oettinger'in, StBoT 22 (1976) s. 29'da *inan-* (CTH 427) ile ilgili açıklamaları şöyledir: “*inan-*'ın ne burada ne de başka yerde “akıl hastalığı” olarak tercümesi önerilir. Veriler daha çok “hastalık” anlamını desteklemektedir: Fazla belge sayısına rağmen *erman-* (hastalık için bilinen kelime) ile rastlanmaz, bundan dolayı eşanlamlısı olabilir, *erman ešḫar* (StBoT 8 Ay. III 11) ve *inan ešḫar* (KUB 30.34 IV 5, 17, 28) aynı kullanımı da görülür. (Açıkça ana) kötülük *inan*, *ešḫar* ve son sıradaki *lengaiš* (ikinci askeri yemin metni, Ay. 27'de *ešḫar* olmaksızın) sayımı özel bir hastalığı göstermiyor. *inan-* sadece *alyanzatar* ile birlikte belgelenmiyor ve bütün organların (sadece kafanın değil) tedavisine sebebiyet vermektedir, çünkü *inanaš*^d UTU tanrılığından örn., zarar gören iç organlar için yardım rica edilir (KUB 7.1, 17-18). Nitekim “hastalık” anlamı en belirgin şekilde *ḫappinaš inan* “organların i.” (KUB 9.4 I 20 vd.) ve pek çok organın *inan-*'ının (hastalığının) yalanıp temizlenmesi gerektiği belirtilen KUB 35.148 Ay. III 17-35'den anlaşılmaktadır.”

Öy. 8': *tar-aḫ-zi, tarḫ-* “(-za edatı olmaksızın) siegen; mächtig sein; können” (yenmek; kuvvetli, kudretli olmak; yapabilmek) anlamlarına gelmektedir⁷. Burada Prs. Sg. 3 halde ve “*Ú-UL*” olumsuzluk bildiren Akadca kelime ile birlikte kullanılmıştır.

Aynı satırda *i-ja-u-ṭa-* bulunmaktadır; bunu, *ija-* “yapmak” fiilinden, Verbs. *ijaṭar* “yapma, eylem, iş” veya Inf. I *ijaṭanzi* şeklinde de tamamlamak mümkündür.

Öy. 9': *ne-e-pí-ša, nepiš-* “gök” anlamında olup, Sg. D.-L. halindedir.

4 J. Friedrich, Hethitische Studien, 1924, s. 2 vd. (ZA NF Band I).

5 Bu kelime ile ilgili olarak bkz. O. Soysal, Anadolu Arşivleri 5 (2002), s. 175, d.not 14 ile.

6 Bkz. D. Groddek, ZA 89 (1999), s. 37 vd.; O. Soysal, Silva Anatolica (FS Popko), 2002, s. 317'de, bu kısmı “*inan-* hastalığı” şeklinde tercüme etmiştir.

7 Bkz. J. Friedrich, HW, 1952, s. 213; J. Tischler, HEG Teil III, Lief. 8, 1991, s. 157 vd.

Öy. 10’: [^dKam-*r*]u-še-pa i-n[*i*]-*ya ku-it* x-[: Kamrušepa, sağlık tanrıçasıdır; Hatti tanrıçası Katahzi/ıuri’nin, Hititçe ve Luwice ismidir ve de Luwice büyü ritüellerinde genellikle bir hastalığı ortadan kaldırmak yükümlülüğü vardır⁸.

Ev- ve ocak tanrıçası Kamrušepa, Kaniš tanrıları grubuna aittir; eski Hitit zamanında da tanrıça Katahziıuri, tanrıça Kamrušepa ile özdeşti, yani Katahziıuri adı, Kamrušepa’nın yerine kullanılırdı⁹.

Luwice bir doğum yardımı ritüelinde şöyle belgelenmektedir¹⁰: “Ebenin arkasından içeriye gönderildi. O, çocuğu yukarı kaldırdı. Kamrušepa, dokuz tarak alır (şu sözlerle): “Şu hastalıklar taranarak uzaklaşmalıdır: Başın hastalıkları, gözlerin hastalıkları, kulakların hastalıkları, ağzın hastalıkları, boğazın hastalıkları, ellerin hastalıkları.” ”

*i-n[*i*]*¹¹-*ya ku-it* x-[: *eni, ini* “o (daha önce bahsedilen)” anlamında olup, *i-ni=ya ku-it* “id quod (est)?”¹² (bu da ne?) olarak tercüme edilir.

Öy. 11’: ^dLAMMA-aš[: Kültepe zamanından beri geyik üzerinde tasvir edilen tanrı, Sumerce ^dLAMMA ya da ^dKAL yazımından dolayı, LÍL “step, kırlar” sıfatı ile koruyucu tanrı modeli oldu ve Hitit Anadolu’sunun geniş bölümünde kırların koruyucu tanrısı olarak tapınıldı¹³. KBo 9.127 + KUB 36.41 Öy. I 13’e göre, “güneş tanrısının oğlu” Tauriša şehrinin tanrı LAMMA’sıdır; buna göre geyik tanrısının babası, güneş tanrısıdır ve Luwice ritüellere göre (KBo 29.25 Öy. II’ 6’-8’; KUB 35.107 (+), Ay. III 8’-12’; KBo 9.127 +, Öy. I 12-14) annesi Kamrušepa’dır¹⁴.

B.H.L. van Gessel, Onomasticon of the Hittite Pantheon, Part II (1998), ^dLAMMA bölümünü taradığımızda, 11. satırın başındaki [-]x-ta-ar-ša-aš’ı tamamlayabilecek, tam anlamı ile uymasa da, bizim metin yerinde -ta-ar-ša-aš şeklinde olmasına rağmen, 3 olasılık olduğunu fark ettik; s. 694’de *nuntaraš* (*nutaraš*) “hızlı, acele, hemen”¹⁵:

1) KI.MIN *nuntaraš* ^dLAMMA KUB 2.1 II 49,
[*nu*]ntaraš KI.MIN ^dLAMMA KBo 2.38 sağ süt. 11,

8 Krş. E. Laroche, Recherches sur les noms des dieux hittites, 1947, s. 67; RIA fünfter Band, 1980, s. 351 vd.

9 Krş. V. Haas, Geschichte der hethitischen Religion, 1994, s. 439 ; ayrıca bkz. a.g.e. s. 261; J. Klinger, StBoT 37, 1996, s. 156 vd. Kamrušepa’nın geçtiği metin yerleri ve literatür için, B.H.L. van Gessel, Onomasticon of the Hittite Pantheon, Part I, 1998, s. 217-220 arasına bakılabilir.

10 KUB 35.88 Ay. III 12’-17’; transkripsiyon için bkz. F. Starke, StBoT 30, 1985, s. 227; tercüme için bkz. V. Haas, Geschichte der hethitischen Religion, 1994, s. 439 vd.

11 “-n[*i*]-” okunuş teklifi Dr. O. Soysal tarafından yapılmıştır.

12 J. Friedrich-A. Kammenhuber, HW² Band II:E Lief. 9-10, 1988, s. 38 vd; J. Puhvel, HED Vol. 1, 1984, s. 3-4.

13 V. Haas, AfO 30 (2003), s. 296.

14 V. Haas, a.g.e. s. 303.

15 Ayrıca bkz. J. Friedrich, HW, 1952, s. 152.

B.H.L. van Gessel, a.g.e. s. 700'de: *paraš(-)tarašši*:

2) *ŠA Labarna paraštarraššiš* ^dLAMMA-i KUB 2.1 III 17-18,

3) *ŠA Labarna kurraštarraššiš* ^dLAMMA-i KUB 2.1 III 15-16.

J. Tischler, HEG Teil II, Lief. 11/12 P (2001) s. 446'da, *paraš(-)tarašši* için, tanrıların sıfatı olup, anlamı bilinmeyen bir kelime olduğunu ve *kuraš(-)tarašši* ile kıyaslanabileceğinden bahisle, yukarıda sıralanan metin yerlerinin transkripsiyon ve tercümelerini sunmuştur.

Öy. 13': *la-la-an, lala-* "dil" (hem vücut organı hem de pişmiş toprak veya metalden yapılmış eser olarak); iftira, küfretme" anlamındaki kelimenin, Sg. A. c. halidir¹⁶.

Arka Yüze Ait Yorumlar:

Ay. 2': *pa-id-du-ya-aš*[: *pāi-* "gitmek" fiilinin Imp. Sg. 3 halidir; *-ya* hitap edatı ve *-aš* da, enklitik şahıs zamiri Sg. N. "o" anlamındadır. Burada "phraseolojik" anlamda kullanılmıştır. T. van den Hout¹⁷, Hititçede "phraseolojik" yapı olarak bilinen bir yapıda genellikle iki fiilin (*pai-* "gitmek" ve *uṣa-* "gelmek") kullanılabileceğini belirtmektedir. *pai-* fiiline ait bazı Imp. örnekler şöyledir:

HKM 24, 49-50: *nu=za pa-id-du Š[A] É.GAL^{LIM} ḫal⁷ ki⁷ n tukanzi daddu n=an=za=kan URU-ri šarā peḫteddu* "let it go and take the *tukanzi* barley/grain of the palace, and conduct it up to the city". (CHD Fas. 1, 1994, s. 23).

KBo 3.38 Öy. 5': ... *UM-MA^dUTU-MA x[] x x [*
6': *[p]a-id-du mi-i-ja-ru^{URU} Za-al-pu-ya-aš x x x [*

"Majeste(m) (güneşi)(m) şöyle (der): ' ... Zalpuṣa şehrinin gelişmesi gerçekleşsin (oluşsun)!'"¹⁸

KUB 24.8 + KUB 36.60'da¹⁹ (CTH 360.1.A) yayınlanan, Appu masalında Ay. III 20. satırda şöyle belgelenmektedir:

18 ^{MUNUS}ÜMMEDA-aš-za

19 [DUMU.NITA-an kar-a]p-ta nu-uš-ši-kán NÍG.SI.SÁ-an ŠUM-an da-iš

16 Bkz. J. Tischler, HEG Lief. 5/6, 1990, s. 19 vd.

17 T. van den Hout, Studies in the Hittite Phraseological Konstruktion I: Its Syntactic and Semantic Properties, Hittite Studies in Honor of H.A.Hoffner Jr. On the Occasion of His 65th Birthday, 2003, s. 177.

18 Transkripsiyon ve tercüme için bkz. H. Otten, StBoT 17, 1973, s. 8 vd.

19 Trans. ve terc. için bkz. J. Siegelová, StBoT 14, 1971, s. 10-11; ayrıca bkz. T. van den Hout, a.g.e. s. 189 d.not 59 ile.

20 [(pa-id)-du-ya-ra-a]n-ša-an NÍG.SI.SÁ-an ŠUM-an ḫal-zi-eš-ša-an-du

18 Sütana

19 [oğlunu yükseğe kaldır]dı ve ona uygun ismi verdi:

20 Artık onu uygun adı ile çağırırsınlar!

AnAr 9251 nolu metnin Ay. 2'. satırı, “o ... olsun!” şeklinde tercüme edilmelidir.

Ay. 3': ^{GIŠ}ḫu-u-la-a-^{LI} [^{GIŠ}ḫulali- “öreke”²⁰, yani “eğrilmekte olan yün, keten gibi şeylerin tutturulduğu, bir ucu çatal değnek”.

N. Oettinger, StBoT 22 (1976) s. 65'de ^{GIŠ}ḫulali- ile ilgili açıklamaları şöyledir: “Genellikle metinlerde için (^{GIŠ}ḫueša-) yanında ^{GIŠ}ḫulali- bulunur. Bugün hâlâ, Hititler zamanındaki gibi, elinde iğ ile dolanan kadınlar güneydoğu Anadolu'da vardır. Bu arada onlar sol eliyle ipliği burarlar, sonra iplik iğ (sağ elle) dolandır, iğ, iğne ile tutturulan iğ ağırşığı sayesinde daha kolay hız alabilir. Bu eğrilen madde, ya sol kola ya da sol kolun altında sıkıştırılmış olarak taşınan bir değneğe sarılır. Oradan iplik, sol el üzerinden iğ doğru devam eder. İşte bu değnek, öreke denilen ^{GIŠ}ḫulali'-dir.”

Asker yeminine ait KUB 40.16 + KUB 7.59 + 342/u + 524/u + 797/v + 1087/z II 42 ve 53. satırlarda, ^{GIŠ}ḫueša- ile yan yana belgelenmektedir²¹:

42 nu TÚG ŠA MUNUS ^{GIŠ}ḫu-la-a-li ^{GIŠ}ḫu-e-ša-an-na

.....

53 nu-uš-ma-aš-kán ^{GIŠ}ḫu-la-a-li ^{GIŠ}ḫu-u-e-ša-an-na

Bir inşaat ritüelinde (KUB 29.1 +) yine yan yana belgelenmektedirler²²: II 6 ... ^{GIŠ}ḫu-u-la-a-li ḫar-zi (7) ^{GIŠ}ḫu-u-šu-uš ḫu-u-ya-du-uš ḫar-kán-zi

Ay. 5': šuppi- “temiz (kültürel anlamda), kutsal”²³ anlamındaki kelimenin, šu-up-pa-a-eš N.Pl.c. halidir.

nuntarrijašḫa- bayramının 6. gününe ait olması muhtemel²⁴, KUB 9.16 + IBoT 4.71 + Bo 9159 Rs. V'de “šu-up-pa-eš” şeklinde belgelenmektedir²⁵:

47' šu-up-pa-eš^{LÚ.MEŠ} SANGA

48' [^{GIŠ}] za-ḫur-ti-uš ar-nu-an-zi

20 J. Tischler, HEG Teil I, Lief. 2, 1978, s. 277; öreke hakkında daha geniş bilgi için bkz. M. Gönül, Dokumacılığın Tarihçesi ve En Eski Dokuma Aletleri, A.Ü.D.T.C.F. Antropoloji, 1966, cilt: 1, sayı: 2, s. 87.

21 Bkz. N. Oettinger, StBoT 22, 1976, s. 10.

22 Bkz. N. Oettinger, a.g.e. s. 64.

23 J. Friedrich, HW, 1952, s. 199.

24 M. Nakamura, Das hethitische nuntarrijašḫa- Fest [PIHANS 94], 2002, s. 208.

25 Trans. ve terc. için bkz. M. Nakamura, a.g.e. s. 235 vd.

47' Temiz rahipler

48' [] *zaḫurti*- oturma eşyasını getirirler.

Metnimizde sesli harfin uzun yazımı (-*pa-a*) ile yazılan *šu-up-pa-a-eš*'i, "GIŠ" ağaç determinatifli bir kelime izlemektedir, fakat bunun ne olduğu metin yerinin kırık olması nedeniyle anlaşılamamaktadır.

Ay. 6': Ú.SAL, "çayır" anlamındaki Sumerce kelimenin Hititçesi, *uḫlu*-'dur²⁶. A-NA Ú.SAL-*kán* x[- "söz konusu çayıra" şeklinde tercüme edebileceğimiz bu kısmın devamı ne yazık ki kırıktır.

Ay. 7': KASKAL-*ša-aš ar-tar-ṭi*-: KASKAL-*ša-aš*, KASKAL "yol, gezi, defa" anlamındaki kelimenin Sg. G. halidir.

^(GIŠ)*artarti*- (*artati*-), bazen GIŠ determinatifli olarak belgelenir ve J. Tischler, HEG Teil I, Lief. 1 (1977) s. 69 vd.'da, "mantar (?), yer mantarı (?) veya bir ağaç (?)" anlamlarını vermiştir. J. Friedrich/A. Kammenhuber, HW² Band I (1975-1984) s. 348'de, "bir ağaç ya da en azından çalılık, fundalık" şeklinde açıklamada bulunmuşlardır. H. Ertem, Flora (1987) s. 108 vd.'da, KUB 9.4 Ay. III 29 vd.'da, *artarti*- için, çayırın altında yaşayan; fakat çayır kaldırılınca gelişen? bir bitki karakterinde olduğundan bahsetmiştir. İlgili yerin transkripsiyon ve tercümesi şöyledir²⁷:

29 *ú-el-lu-un mu-ú-ta-iz-zi*

30 *na-aš-ta ar-ta-ar-ti-in ne-ja-ri*

31 HUR.SAG-*an mu-ú-ta-iz-zi*

32 *na-aš-ta u-a-a-tar ne-ja-ri še-er ar-ḫa-at-kán*

33 *mu-i-da-id-du XII* ^{UZU}ÚR^{HI.A}-ŠU

29 (Domuz yavrusu) çayırı kazar

30 ve *artarti*- bitkisini ortaya çıkarır.

31 O (domuz yavrusu?) dağı kazar

32 ve suyu ortaya çıkarır. (Aynı şekilde domuz yavrusu) onları (kötü şeyleri)

33 (hastanın) 12 organından uzaklaştırsın!

H. Otten, Bemerkungen zum Hethitischen Wörterbuch III, (ZA 71, 1981) s. 217 vd.'da, şu açıklamalarda bulunmuştur: "^(GIŠ)*artarti*- ağaç veya çalılık olarak tanımlandı, eskiden verilen "yer mantarı" anlamı da reddedildi. Aşağıdaki belge de tam olarak anlam tahmininde bulunmaya yardımcı olmuyor: 139/d (KBo 31.106) I 2 vd.

2 [*ti*-]*it-ta-nu-ua-an-zi* [

3 [*k*]*u-ua-pí ti-an-zi n*[*u*-

4 IX *ga-la-ak-tar* IX UDU *i-ṭi*[*a-an*-

5 IX *ar-tar-ti-eš* IX x[

26 Bkz. J. Friedrich, HW, 1952, s. 297.

27 Transkripsiyon ve tercüme için bkz. H.G. Güterbock/H.A. Hoffner, CHD 3/3, 1986, s. 335 vd.

6 IX *ua-al-le-e-eš* ZAG-ni IX x[

^{GIŠ} *artartin*, ikinci nüshası olan KUB 29.1 IV 22 vd.’da *artartin* olarak yer almaktadır.”

Ay. 8’ : UR.MAḪ^{HLA} *a-la-lu*[: *a-la-lu* kelimesi şimdiye kadar yayınlanan çivi yazılı metinlerde GAD “kumaş” determinatifi ile belgelenmektedir. Oysa AnAr 9251 nolu metinde GAD determinatifi olmaksızın karşımıza çıkmaktadır. Hem de UR.MAḪ^{HLA} “aslanlar” dan sonra gelmektedir, yani “aslanlar *alalu*” şeklinde tercüme edilir.

J. Tischler, HEG Teil I s. 14’de ve J. Friedrich/A. Kammenhuber, HW² s. 55’de, ^{GAD} *alalu*(*ša*)-, “ein Tuch, Gewand?” “bir kumaş, elbise?” anlamlarını vermişlerdir ve J. Tischler’in sözlüğünde, bir “muhtemelen” lâfı olmakla birlikte Hurrice olduğu konusunda hemfikirdirler.

Teşub ve Hapat için düzenlenen bir ay bayramında (KUB 54.36 (+) KUB 46.58 (+) KBo 17.103 (+) KUB 46.49) Öy.’de “kırmızı”sına rastlamaktayız²⁸:

7 [-i]n GUŠKIN *da-a-i na-aš-kán an-da A-NA* ^{GAD} *la-a-lu-i* SA₅

Yine aynı metnin Ay.’de 24’ satırında şöyle yer almaktadır²⁹:

24’ *nam-ma-kán A-NA* ^{MUNUS} *iš-ta-ḫa-ta-li* ^{GAD} *a-la-lu-x*[*ú-i-*] *da-a-a*[*r*’

25’ *ka-ri-ja-an-zi* ...

24’ Sonra *ištaḫatalli* kadınına (*a*)*lalu* kumaşı ... [...s]ula[*r*’

25’ örterler. ...

M.-C. Trémouille, SMEA 37 (1996) s. 93’de şu açıklamaları görmekteyiz: “Hurice-Hititçe çift dilli bir metin, *alalā/i* = ^{TUG} *kušiši* eş anlamlılığını göstermektedir. ^{GAD} (*a*)*lalu* olarak adlandırılan kumaş parçası, örneğin bir elbise gibi tam anlamı ile bir giysi olamaz. Gerçi Laḫazantiya (CTH 699) bayram metnini içeren KBo 21.34³⁰ II 12, 26’da, Tanrıça Hapat’ın (heykelinin), kortej boyunca Laḫazantiya şehrinin çıkışında bu giysi parçasını giymiş olduğu ve Ašturiya şehrinin önüne geldiğinde çıkardığı belirtilmektedir.”

Laḫazantiyalı Hapat ve Teşub için yapılan bayram ritüelinde, KBo 21.34 + IBoT I 7 Ay. II 26. satırda “^{GAD} *a-la-a-lu*” olarak belgelenmiştir³¹.

Ay. 11’: *ma-a-aḫ-ḫa-an*: E. Neu, Zum Alter der Pleneschreibung *ma-a-aḫ-ḫa-an* in hethitischen Texten, Hethitica VI (1985) s. 153’de, *ma-a-aḫ-ḫa-an* sesli harfin uzun yazılışının (*ma-a-*), genellikle orta Hitit metinlerinde bulunduğunu, fakat eski

28 Bkz. M.-C. Trémouille, SMEA 37 (1996), s. 81.

29 Trans. ve terc. için bkz. M.-C. Trémouille, a.g.e. s. 85 vd.

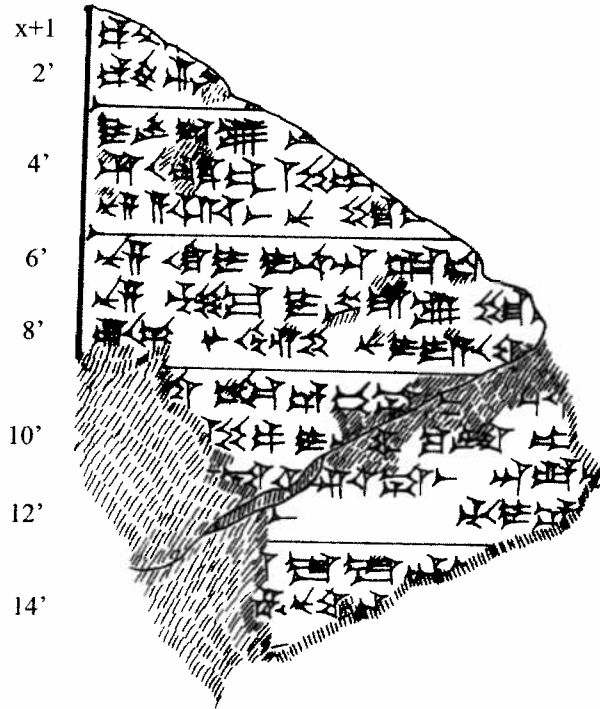
30 KBo 21.34 + IBoT I 7’nin metin işlemesi için bkz. R. Lebrun, Textes religieux hittites de la fin de l’empire, Hethitica 2 (1977), s. 116 vd. (s. 93-153).

31 Metin işlemesi için bkz. R. Lebrun, a.g.e. s. 117 vd.

AnAr 9251

Öy.

AnAr 9251

Ay.

 $x+1$

2'

4'

6'

8'

10'

12'

14'